

2002. gada 24. aprīlī PMLP informēja *V.I.*, ka tā ir pieņēmusi lēmumu neizsniegt uzturēšanās atļauju, pamatojot to ar likuma „Par ārvalstnieku un bezvalstnieku ieceļošanu un uzturēšanos Latvijas Republikā” 35. panta 2. un 6. punktu.

[2] 2002. gada 26. aprīlī PMLP saņēmusi *J.R.* un *V.I.* iesniegumu, kurā viņi lūdza izsniegt *V.I.* - *J.R.* vīram – pastāvīgās uzturēšanās atļauju. Lūgumu *J.R.* un *V.I.* pamatoja ar to, ka viņi laulībā jau atrodoties piecus gadus un tādēļ saskaņā ar likumu *V.I.* pienākas šāda veida uzturēšanās atļauja.

Ar PMLP priekšnieka 2002. gada 14. maija lēmumu atteikts izsniegt *V.I.* uzturēšanās atļauju, jo viņš ir sniedzis nepatiesas ziņas un viņam nav legāls iztikas nodrošinājums Latvijas Republikā.

Uzskatot, ka PMLP nav pamata uzskatīt, ka viņu laulība neeksistē, *J.R.* un *V.I.* vērsās ar lūgumu pie iekšlietu ministra, lai viņš uzliek par pienākumu PMLP pārskatīt *V.I.* lietu un izsniedz viņam pastāvīgo uzturēšanās atļauju.

Iekšlietu ministrijas Administratīvo lietu departamenta direktors ar 2002. gada 6. jūnija vēstuli informēja *J.R.* un *V.I.*, ka lietas pārbaudei ir pieprasīti papildus materiāli un līdz ar pārbaudes pabeigšanu viņi tiks informēti par pieņemto lēmumu.

2002. gada 14. jūnijā Iekšlietu ministrijas Valsts sekretārs nosūtīja *J.R.* un *V.I.* adresētu informatīvu vēstuli, kurā viņš norādīja, ka pārbaudes laikā saņemtie papildus materiāli ir nosūtīti PLMP, lai tā pārskatītu un pieņemtu lēmumu par pastāvīgās uzturēšanās atļaujas izsniegšanu.

Ar PLMP priekšnieka 2002. gada 23. jūlija lēmumu nolemts nepārskatīt iepriekš pieņemto lēmumu par uzturēšanās atļaujas atteikumu *V.I.*, jo persona nevar apgādāt sevi un personas, kuras ir tās apgādībā, tāpat uzturēšanās atļaujas saņemšanai sniegtas nepatiesas ziņas un līdz ar to esot pamats uzskatīt, ka *V.I.* laulība ar *J.R.* noslēgta nolūkā saņemt pastāvīgās uzturēšanās atļauju nevis, lai veidotu ģimeniskas saites.

[3] 2002. gada 21. jūnijā Rīgas pilsētas Centra rajona tiesā saņemta *J.R.* un *V.I.* sūdzība, kurā viņi lūdza atzīt PMLP amatpersonu rīcību par prettiesisku un PMLP uzlikt par pienākumu izsniegt *V.I.* pastāvīgās uzturēšanās atļauju.

Sūdzībā norādīts, ka PMLP secinājums – tikušas sniegtas nepatiesas ziņas par dzīves vietu – ir nepamatots, jo ģimene uzturas norādītajā adresē un pie uzturēšanās anketas aizpildīšanas netiek pieprasītas ziņas par visām dzīves vietām, kā arī netiek aizliegts iegādāties dzīvokļus un citus nekustamos īpašumus. Tāpat sūdzībā norādīts, ka viņi nekad nav snieguši nepatiesas ziņas un norādītajā adresē migrācijas dienestiem ir iespējams sastapt ģimeni. Turklāt laulība starp sūdzības iesniedzējiem neesot šķirta un saskaņā ar ģimenes tiesībām un likuma „Par ārvalstnieku un bezvalstnieku ieceļošanu un uzturēšanos Latvijas Republikā” 25. pantu, laulātajam pienākas uzturēšanās atļauja, līdz ar to uzturēšanās atļauja atteikta nelikumīgi.

[4] Rīgas pilsētas Centra rajona tiesa ar 2002. gada 27. novembra spriedumu PMLP amatpersonu rīcība – neizsniegt *V.I.* uzturēšanās atļauju – atzīta par prettiesisku un PMLP uzlikts par pienākumu izsniegt *V.I.* uzturēšanās atļauju Latvijas Republikā.

[5] Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģija, izskatījusi lietu apelācijas kārtībā, 2004. gada 24. maijā PMLP amatpersonu rīcību atzina par prettiesisku un uzdeva PMLP 10 dienu laikā no spriedumu stāšanās likumīgā spēkā izsniegt *V.I.* pastāvīgās uzturēšanās atļauju Latvijas Republikā. Tiesa spriedumā norādīja tālākminētos argumentus.

[5.1] Atbilstoši likuma „Par ārvalstnieku un bezvalstnieku ieceļošanu un uzturēšanos Latvijas Republikā” 17. panta pirmās daļas 3. punktam un 25. pantam (šobrīd – Imigrācijas likuma 24. panta pirmā daļas 2. punkts un 25. pants) ārzemniekam

– Latvijas Republikas pilsoņa laulātajam – uz trešā iesnieguma pamata ir tiesības saņemt pastāvīgās uzturēšanas atļauju Latvijā. *V.I.* laulība ar *J.R.* ir reģistrēta 1997. gada 18. janvārī, *V.I.* 1997. gada 22. aprīlī un 1998. gada 3. aprīlī ir izsniegtas pastāvīgās termiņa uzturēšanās atļaujas, uz uzturēšanās laiku *V.I.* ir pierakstīts *J.R.* īpašumā esošajā dzīvoklī.

[5.2] PMLP, pamatojoties uz likuma „Par ārvalstnieku un bezvalstnieku iecelšanu un uzturēšanos Latvijā” 35. pantu 2. un 6. punktu, ir nepamatoti atteikusi *V.I.* izsniegt pastāvīgās uzturēšanās atļauju. PMLP neapstrīd faktus, ka pieteicējs nodarbojies ar uzņēmējdarbību un viņš ir divu firmu īpašnieks. Lietā nav iesniegti pierādījumi, ka pieteicējs pastāvīgās uzturēšanās atļaujas saņemšanai sniedzis apzināti nepatiesas ziņas par iecelšanas un uzturēšanās mērķi Latvijā, jo *V.I.* laulība ar *J.R.* nav šķirta un nav pierādījumu, ka likumā noteiktā kārtībā uzsākta procedūra laulības atzīšanai par spēkā neesošu.

[5.3] Apstākļi, ka *I.I.* periodiski uzturējies pie *V.I.* vecākiem, vēl neapstiprina PMLP viedokli, ka *J.R.* un *V.I.* laulības dzīve nepastāv. Turklāt PMLP pati pārbaudi par šādiem apstākļiem nav veikusi. Arguments, ka pieteicējam piedzimis bērns no laulātā brāļa neapstiprina PMLP viedokli, tā ir iejaukšanās personiskajā dzīvē.

[5.4] PMLP nav pierādījusi ierobežojuma – *V.I.* neizsniegt pastāvīgās uzturēšanās atļauju pie laulātā – nepieciešamību saistībā ar Eiropas Padomes Cilvēka tiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas 8. pantā garantētajām tiesībām uz ģimenes dzīvi.

[6] Par Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas spriedumu iesniegtajā kasācijas sūdzībā PMLP norādīja tālāk minētos argumentus.

[6.1] Tiesa ir pārkāpusi Administratīvā procesa likuma 154. panta pirmajā daļā un 305. panta pirmajā daļā noteiktās tiesību normas. Tiesa nav devusi lietā iesniegto pierādījumu – Valsts robežsardzes Rīgas pārvaldes dokumentos iekļauto ziņu – juridisko vērtējumu. Minētie pierādījumi apliecina lietā būtiskus faktus, t.i., *V.I.* dzīvo kopā ar bijušo laulāto *I.I.*, savukārt *J.R.* dzīvo kopā ar *V.I.* brāli *A.I.* un viņiem ir kopīgs bērns. Tāpat tiesa nav devusi juridisko vērtējumu dokumentiem, kas apliecina faktu, ka *V.I.* nav pietiekoši iztikas līdzekļi, lai uzturētos Latvijā.

[6.2] Tiesa nav vērtējusi tiesiskuma principa piemērošanu PMLP izdotajā administratīvajā aktā.

[6.3] Valsts Robežsardzes Rīgas pārvaldes konstatētie fakti pierāda, ka *V.I.* iecelšanas un uzturēšanās mērķis Latvijā nav ģimenes dzīves veidošana ar *J.R.*, bet gan pastāvīgās uzturēšanās atļaujas saņemšana. Līdz ar to PMLP secinājusi, ka *V.I.* uzturēšanās atļaujas saņemšanai sniedzis nepatiesas ziņas par patieso iecelšanas un uzturēšanās mērķi, kas ir viens no uzturēšanās atļaujas izsniegšanas atteikuma pamatiem.

[6.4] Likuma „Par ārvalstnieku un bezvalstnieku iecelšanu un uzturēšanos Latvijā” 35. panta 6. punkts uzliek pienākumu PMLP, konstatējot nepieciešamos faktiskos apstākļus, izdot obligāto administratīvo aktu – lēmumu par uzturēšanās atļaujas izsniegšanas atteikumu. Tiesa nav vērtējusi, vai minētā tiesību norma PMLP dot tiesības vai uzliek pienākumus, līdz ar to pārkāpjot Administratīvā procesa likuma 103. panta trešās daļas otro punktu.

[6.5] Tiesa nepareizi interpretējusi likuma „Par ārvalstnieku un bezvalstnieku iecelšanu un uzturēšanos Latvijā” 17. panta pirmās daļas trešo punktu un 25. pantu. Iepriekšminēto pamato šādi argumenti:

[6.5.1] tiesa nav vērtējusi to, ka ārzemnieku tiesības saņemt uzturēšanās atļauju nav absolūtas, jo šā likuma 35. pantā ir noteikti pamati, kuriem pastāvēt, uzturēšanās atļaujas izsniegšana atsakāma;

[6.5.2] tiesa nav ņēmusi vērā Augstākās tiesas Senāta Civillietu departamenta doto skaidrojumu lietā SKC – 494 (1999. gads), saskaņā ar kuru laulības noslēgšanas fakts pats par sevi nerada tiesības ārvalstniekiem saņemt uzturēšanās atļauju, neievērojot likumā noteikto kārtību;

[6.5.3] tiesa nav piemērojusi Deklarāciju par to personu cilvēktiesībām, kas nav tās valsts pilsoņi, kuras teritorijā tie dzīvo, kurai Latvija pievienojusies 1990. gada 4. maijā, 4. pantu. Deklarācijas 4. pants nozīmē, ka ārvalstniekiem ir jāievēro rezidences valsts nacionālā likumdošana;

[6.6] Spriedumā nav konstatēts, ka *V.I.* būtu pietiekoši līdzekļi, lai apgādātu sevi, jo fakts, ka persona ir uzņēmējdarbības īpašnieks, vēl nenozīmē, ka persona gūst ienākumus un tai ir pietiekoši iztikas līdzekļi, lai uzturētos Latvijas Republikā.

[6.7] Tiesa izdarījusi secinājumus, pamatojoties tikai uz iesniedzēju iesniegtajiem pierādījumiem, tā nav norādījusi, kādēļ iesniedzēju pierādījumiem dota priekšroka salīdzinājumā ar PMLP iesniegtajiem. Tiesa spriedumā nav vērtējusi, vai PMLP lēmuma pamatā esošie fakti ir pierādīti.

[6.8] Tiesa spriedumā nav noskaidrojusi un nav devusi juridisko vērtējumu par PMLP apelācijas sūdzībā izteikto apstākļu un apsvērumu pamatotību, tādējādi pārkāpjot objektīvās izmeklēšanas principu.

[6.9] Tiesa pārkāpusi Administratīvā procesa likuma 15. panta pirmo daļu, jo tā nav vadījusies pēc tiesiskuma principa un nav to izvērtējusi, kā arī pārkāpusi objektīvās izmeklēšanas principu.

[7] Tiesas sēdē PMLP pārstāve uzturēja iesniegto kasācijas sūdzību. *J.R.* un *V.I.* pārstāve lūdza kasācijas sūdzību noraidīt.

Motīvu daļa

[8] Administratīvo lietu departaments atzīst, ka pamatots ir apgabaltiesas secinājums, ka konkrētajā gadījumā vērtējams jautājums par tiesībām uz ģimenes dzīvi, kas garantētas Eiropas Padomes Cilvēka tiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas (turpmāk tekstā – konvencija) 8. pantā. Arī Eiropas Cilvēktiesību tiesa vairākos savos spriedumos un lēmumos ir noteikusi, ka valsts lēmumi imigrācijas jomā dažkārt var skart personas privāto dzīvi (sk., piemēram, sprieduma 60. punktu lietā *Abdulaziz, Cabales un Balkandali pret Apvienoto Karalisti (Abdulaziz, Cabales and Balkandali v. The United Kingdom)*, iesniegums nr. 9214/80; 9473/81; 9474/81).

[9] Tomēr tiesības uz privāto dzīvi nav absolūtas, tās var ierobežot, lai aizsargātu valsts ekonomiskās labklājības intereses, sabiedrisko kārtību, drošību un citus mērķus, ja vien ierobežojums ir samērīgs ar sasniedzamo mērķi. Cilvēktiesību tiesa arī norādījusi, ka nevar ignorēt, ka šāda tipa lietas saistītas ne tikai ar privāto dzīvi, bet arī ar migrāciju un atbilstoši vispārattītām starptautiskajām tiesībām un līgumiem valstij ir tiesības kontrolēt ārvalstnieku un bezvalstnieku iebraukšanu un uzturēšanos tās teritorijā (sk., piemēram, iepriekšminētā sprieduma 67. punkta pēdējo teikumu). Turklāt, konvencijas 8. panta garantēto tiesību uz ģimenes dzīvi priekšnoteikums ir ģimenes pastāvēšana, ar to parasti (kaut arī ne vienmēr) saprotot laulāto kopdzīvi (sk., piemēram, iepriekšminētā sprieduma 62. punktu). Tādējādi valsts ir tiesīga iegūt informāciju un vērtēt, vai konkrētajā gadījumā ģimene pastāv. Kā Administratīvo lietu departaments norādījis sprieduma 2004. gada lietā SKA – 129 9.2. punktā, laulības noslēgšana, kas ir pamats uzturēšanās atļaujas izsniegšanai, nav izprotama tikai kā formāla laulības reģistrācija. Arī saskaņā ar Eiropas Savienības 1997. gada 4. decembra Rezolūciju par pasākumiem fiktīvu laulību apkarošanai (rezolūcijas nr. 97/C 382/01) formāla reģistrācija vienīgi uzturēšanās atļaujas saņemšanai nav pieļaujama.

[10] Savukārt attiecībā uz privāto dzīvi plašākā nozīmē valstij jāvērtē, cik ilgu laiku persona attiecīgajā valstī ir nodzīvojusi, personas vecumu, valodas zināšanas, radnieciskās saites, vai persona ir bijusi precējusies iepriekš u.tml. (sal.: Dutertre G. Key case-law extracts – European Court of Human Rights. Council of Europe Publishing, 2003, p. 277.) Citiem vārdiem, valstij ir jāvērtē, cik cieša personiskā, ekonomiskā vai sociālā saite attiecīgajam cilvēkam izveidojusies ar šo valsti (sal.: Cilvēktiesību tiesas sprieduma „Sļivenko pret Latviju” 114. – 129. punktu: Ārlietu ministrijas tulkojums latviešu valodā publicēts „Latvijas Vēstnesī”, 2003. gada 27. novembrī, Nr. 167), ņemot vērā, ka neilgā laika periodā šāda cieša saite izveidojas reti.

[11] Ņemot vērā iepriekšteikto, lai pārbaudītu PMLP lēmuma tiesiskumu, nepieciešams konstatēt:

- 3) vai pastāv ģimenes dzīve (nevis tikai laulība formālā nozīmē),
- 4) ja ģimenes dzīve nepastāv, vai pastāv cita veida personiskā, ekonomiskā vai sociālā saite, kuras dēļ atteikums personai izsniegt uzturēšanās atļauju būtu nesamērīgs.

[12] Ņemot vērā iepriekšteikto, Administratīvo lietu departaments atzīst par pamatotiem PMLP kasācijas sūdzībā minētos argumentus, ka apgabaltiesa nav pietiekoši vērtējusi pierādījumus, kas attiecas uz pieteicēju ģimenes dzīvi un nav ņēmusi vērā, ka tiesības uz privāto dzīvi nav absolūtas.

Tā apgabaltiesa vispār nav vērtējusi argumentu, ka pieteicējai piedzimis bērns no laulātā brāļa, uzskatot to par iejaukšanos personiskajā dzīvē. Tomēr, kā minēts iepriekš [9], šāda iejaukšanās ir attaisnojama un šis apstāklis ir vērtējams. Izskatot lietu, tiesai pierādījumi jāsavāc un jāvērtē atbilstoši Administratīvā procesa likuma 103. panta otrās daļas, 150. panta ceturtās daļas un 154. panta prasībām.

[13] Iepriekšminēto iemeslu dēļ apgabaltiesas spriedums ir atceļams un lieta nododama jaunai izskatīšanai.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 348. panta 2. punktu un 346. pantu, Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departaments

n o s p r i e d a

Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2004. gada 24. maija spriedumu atcelt un nosūtīt lietu jaunai izskatīšanai Administratīvajai apgabaltiesai.

Tiesas sēdes priekšsēdētājs	senators	V. Jonikāns
	senatore	J. Briede
	senatore	I. Skultāne